

NIEUWS

Het type van de Toggenburger: goed boven mooi

Tekst: Piet van Haperen

Het type van de Toggenburger geit is door de jaren heen behoorlijk veranderd – tot het extreme aan toe waarbij er geboorteproblemen op kunnen treden. Nu mag er weer gewerkt worden aan een Toggenburger geit die beter past bij de rasomschrijving en het fokdoel.

Naar aanleiding van het verhaal over Wim Voskamp (door Theo van der Meer, *Geitenhouderij* 4-2025), nodigde het bestuur de geitenfokker uit om op de najaarsbijeenkomst van de Fokcommissie Toggenburger wat te vertellen over zijn jarenlange ervaring met dit ras. Een goed idee van het bestuur.

Voskamp vertelde uitgebreid over zijn Toggenburgers. Voor zijn publiek zat er in zijn verhaal veel herkenbaars. Op de foto's bij dit artikel is duidelijk de variatie in type te zien. Het model werd door de jaren heen steeds breder en gedrongener, tot het extreme aan toe. Daardoor deden zich steeds meer problemen voor. Zo werden steeds meer geiten moeilijker drachtig en ontstonden er problemen bij geboortes, met vaak sterfgevallen tot gevolg.

Geit Brynja van Piet Greeve vertoende overtypering. In 2021 werd zij landelijk kampioen. Helaas is zij bij het aflammeren doodgegaan.

Te gedrongen

Mijn eigen ervaring sluit naadloos aan bij de observaties van Voskamp. In de ruim veertig jaar dat ik inspectie deed, hield ik lijsten bij van geiten van de bij de NOG-erkende rassen, waarvan ik het vermoeden had dat die te extreem in de optimumkenmerken waren, zowel naar beneden als naar boven, en die daardoor vroegtijdig zouden afhaken. Die lijst is aardig uitgekomen.

Met de lijst wilde ik een beeld krijgen van welke optimumkenmerken de meeste invloed hebben op de levensduur van een geit of bok. Dat maakte het mogelijk om bij het keuren en inspecteren dit soort factoren zwaar te laten wegen. Met name bij de Toggenburgers bleek het optimumkenmerk 'inhoud' in combinatie met het te gedrongen model invloed te hebben op genoemde punten.

Rasadel boven melkopdruk

Jarenlang hielden we bij ons thuis Witte geiten en Toggenburgers, die als groep bij elkaar liepen. Ook wat betreft voeding en verzorging werden ze onder dezelfde omstandigheden gehouden. Het model dat je fokt is voor het grootste deel de reden waarom de een meer vermogen heeft om melk te produceren dan de ander. Dat geldt in grote mate ook voor het gebruiksgemak.

Zo werd de Toggenburger steeds geblokt en kreeg steeds meer problemen bij het aflammeren. Uiteindelijk besloten we om preventief de geboorte op gang te brengen om zo het probleem voor te blijven.

Begin deze eeuw werd nogmaals meermaals onderstreept dat het fokdoel moest zijn: rasadel gecombineerd met melktype, gepaard aan een zo compleet mogelijke, functionele bouw. Door rasadel meer te belonen dan melkopdruk verdween bij dit ras het functionele aspect waarvoor we de geit fokken – deels in ieder geval. Want er zijn natuurlijk nog best veel Toggenburgers met wel een prima balans tussen exterieurkenmerken en melkproductie. Daarbij moet worden aangetekend dat je het begrip melktype anders moet invullen dan bij de andere melkrassen – puur omdat je de karakteristieke kenmerken van het ras zoveel mogelijk wilt behouden. Inhoud is een optimum kenmerk waarbij een score 5 in de onderbalk gewenst is.

Gientje zorgde in de jaren zestig voor massa en macht in de Toggenburger-fokkerij.

Handleiding

Eind jaren negentig schreef ik naast het toen nieuwe keuringsrapport een handleiding waarin we afspraken dat we bij duidelijk meer inhoud dan gewenst, let wel, gecombineerd met te weinig kracht in de middenhand, een passende hogere score zouden geven op dit kenmerk. Doel was om daarmee zulke dieren eruit te filteren.

Helaas is dit lang niet altijd gebeurd. Als de regels die afgesproken zijn en die in het fokreglement staan vermeld, scherper waren gehanteerd, had het mijns inziens niet zover hoeven komen. In de

rasomschrijving staat immers duidelijk vermeld dat gebruikswaarde (melkgeit) duidelijk zichtbaar aanwezig moet zijn. Als je daar bij het keuren en inspecteren naar handelt dan voorkom je overtyping. Dan krijg je automatisch een model waarbij ras en melk meer in balans zijn. Met een fractie meer lengte en fijnheid met behoud van macht blijft de Toggenburger dan nog steeds een prachtige en imposante verschijning. En onderscheidt het ras zich duidelijk van andere rassen. Jarenlang gaat het steeds over type, type, type en daarmee wordt bedoeld rastype. Dat blijkt ook uit talloze opname-rapporten.

Het gewenste type Toggenburger is te zien in Sweethoeve Gientje 30.

Beter passend

Geiten die hoog in de 80 of zelfs 90 punten voor type scoren, met te weinig melk of zelfs een bemerking L of E voor de uier (wat inhoudt dat de uier te klein wordt gevonden), geven dit duidelijk aan. Als je dit blijft belonen dan krijg je vanzelf steeds meer geiten die te rond zijn om te melken.

Door de samengestelde kenmerken op het keuringsrapport te scheiden en de wegingsfactoren meer aan te passen aan het fokdoel kan dit bijdragen aan een positief effect. En dat biedt ook duidelijkheid aan zowel de inspecteurs als de fokkers. In combinatie met de gemaakte afspraken om de extreem geblokte dieren niet meer de voorkeur te geven, komt de geit weer boven die beter past bij de rasomschrijving en het fokdoel. En daarmee is ook het dierwelzijn goddiend. Want goed moet mooi zijn en niet andersom bij gebruiksvet, waar ook onze melkgeiten toe behoren.